

ÖLÜM AYLIĞI(DUL VE YETİM AYLIĞI) ŞARTLARI(5)

www.gurselavukatlik.com

Avukat Erdoğan KAYA

Ölüm aylığı konusundaki yazı dizimize kısa bir ara vermiştik. Ölüm aylığına ilişkin önceki yazımızda aylığın bağlanmasında hak sahipleri açısından gerçekleşmesi gereken koşullar üzerinde durmuştuk. Konuya ilişkin açıklamalarımıza devam ediyoruz.

2- Hak Sahipleri Açısından Gerçekleşmesi Gereken Koşullar(Devamı)

Ölüm aylığından yararlanabilecek hak sahiplerini vefat edenin; eşi, çocukları, anne-babası olarak saymıştık. Söz konusu hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için 5510 s. Kanun`da her bir hak sahibi açısından farklı koşullar sayılmıştır. Konuya ilişkin olan önceki yazımızda “a-Sağ kalan eş açısından gerçekleşmesi gereken şartlar” üzerinde durmuştuk. Bu yazımızda da diğer hak sahipleri açısından aylık bağlanması için gerekli şartları sayacağız.

Çocuklara, anne-babaları dolayısıyla ödenen ölüm aylığına “**yetim aylığı**” da denilmektedir. Kanuna göre kız ve erkek çocuklarına, anne-babalarından olan hak sahipliği nedeniyle aylık bağlanması için farklı şartların varlığı gerekmektedir. Bu nedenle erkek ve kız çocuklarına aylık bağlanması için gerekli şartları ayrı ayrı ele alacağız.

Çocuk hak sahiplerine; **sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya soy bağı düzeltilmiş veya babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları da dahildir**(5510 s. Kanun md. 34). Dolayısıyla da bu kişilerin, aşağıda sayacağımız çocuklar için aranan şartları yerine getirmesi halinde ölüm aylığından yararlanma hakkı vardır.

b- Erkek çocukları açısından gerçekleşmesi gereken şartlar

Erkek çocuklara, anne-babalarından olan hak sahipliği nedeniyle aylık bağlanabilmesi için;

- 5510 s. Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan,
- Kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan,

Erkek çocuklara 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde ise 25 yaşını doldurana kadar ölüm aylığı ödenir(5510 s. Kanun md. 34). Görüldüğü üzere erkek çocuklara aylık bağlanabilmesi için çalışmama, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir ve aylık almama yanında devam ettiği eğitim seviyesine göre yaş şartı getirilmiştir. Bunun yanında şunu da belirtmek gerekir ki eğitim durumuna göre belirtilen yaş şartları ilgili eğitimin devam etmesi halinde geçerlidir. Yoksa belirtilen seviyedeki eğitimin çeşitli sebeplerle sona ermesi halinde(erken mezun olma, eğitime ara verme, eğitim gördüğü okuldan ayrılma vb.) de ilgili durumun gerçekleştiği tarihten itibaren erkek çocuğun ölüm aylığı kesilir. Eğitime tekrar başlanması halinde ise yukarıda belirtmiş olduğumuz yaş aralıklarında olma ve talepte bulunma tarihinden itibaren tekrar aylığı bağlanır.

c- Kız çocukları açısından gerçekleşmesi gereken şartlar

- 5510 s. Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan,

- Kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan,
- Evli olmayan,

Kız çocuklarına ölüm aylığı(yetim aylığı) bağlanır. Görüldüğü üzere **kız çocuklarına ölüm aylığının bağlanabilmesi için yaş şartı getirilmemiştir**. Bu husus konuya ilişkin düzenleme içeren 5510 s. Kanununun 34 üncü maddesinde geçen “*Yaşları ne olursa olsun...*” ibaresinden de açıkça anlaşılmaktadır. **Kız çocuklarının ana-babaları nedeniyle ölüm aylığı alabilmeleri için en önemli koşulların başında evli olmamak gelmektedir**. Kız çocuğunun evlendikten sonra boşanması ya da evliliğin ölüm vb. nedenle sona ermesi halinde anne-babadan aylık bağlanması için tekrar talepte bulunmaları halinde kesilen aylık tekrar bağlanır. **Bununla birlikte boşanmış olduğu eşiyle fiilen birlikte yaşadığı tespit edilen kız çocuğunun anne-babasından hak sahipliği nedeniyle almış olduğu ölüm aylığı kesilir. Kız çocuğunun, muvazaalı boşanmadan sonra aldığı ölüm aylıkları da (sağlık harcamaları da dahil olmak üzere) SGK tarafından, 5510 s. Kanununun 96. maddesine göre geri alınır.**

Evliliğin, ölüm sebebiyle sona ermesi halinde kız çocuğu hem eşinden hem de ana-babası nedeniyle ölüm aylığı açısından hak sahibi konumuna gelecektir. Belirli şartların varlığı halinde kız çocuğu hem ana-babasından hem de eşinden dolayı hak sahipliği nedeniyle iki ölüm aylığı alabilir. **Ancak 5510 s. Kanuna göre hak sahibi olanların hem eşinden hem de ana-babasından aylığa hak kazanması durumunda aylıkların birleşmesi hükümlerine göre;** “*Hem eşinden, hem de ana ve/veya babasından ölüm aylığına hak kazananlara, tercihinin göre eşinden ya da ana ve/veya babasından bağlanacak aylığı*” bağlanacağı için doğru tercihi yapmaları gerekmektedir. **Çünkü kız çocuğu/dul eş hem çalışıp hem de aylığını alayım dediği takdirde, ana-babasından aldığı aylığı kesilmekle birlikte eşinden bağlanan aylığı çalışsa ya da emekli olsa da kesilmeyecektir.**

d - Malûl çocuklar açısından gerekli şartlar

Malûl çocuklara, ana-babası dolayısıyla ölüm aylığı bağlanabilmesi için; sonradan **(1)Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında kaybederek malûl olduğu anlaşılması, (2)5510 s. Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentleri hariç bu Kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması ve (3)kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması gerekmektedir**(md. 34). Malûl çocuklara aylık bağlanabilmesi için ayrıca yaş, evli olmama gibi şartlar getirilmemiştir. Dolayısıyla 25 yaşını doldurmuş erkek çocuklara ya da evli olan kız çocuklarına malûl olmaları ve belirtmiş olduğumuz diğer iki koşulu yerine getirmeleri şartıyla ana-babaları dolayısıyla ölüm aylığı bağlanabilir.

e - Ana-baba açısından gerekli şartlar

Ana-babaya, çocukları nedeniyle ölüm aylığı bağlanabilmesi için; **(1)Hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması**(ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaz), **(2) her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve (3) diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla aylık bağlanır.**